

ФУНКЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ И СТАНДАРТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МАТЕРИАЛНАТА БАЗА ЗА ЦНСТ

При изграждане на ЦНСТ, кандидатът следва задължително да се съобрази със следните функционални изисквания и стандарти за изграждане на материалната база за настаняване на деца с увреждания. Във всеки ЦНСТ следва да бъдат настанени по 12 деца от специализираните институции и по 2 места да покриват потребностите на общността. Центровете за настаняване от семеен тип трябва да бъдат изградени съгласно стандартите за достъпна архитектурна среда. Във всеки от центровете в областните градове трябва да се предвидят места за деца, които се нуждаят от медико-социална грижа.

1. Функционални изисквания към местоположението

- В жилищен район на населеното място, по възможност в близост до централната част с изградена достъпна архитектурна среда;
- Сградата е отделна, самостоятелно обособена къща, разположена на удобно, лесно достъпно място.
- Осигурена транспортна инфраструктура – обособена улична мрежа и тротоари за пешеходци, близост до спирка на обществен транспорт (до 15 мин. бавен ход);
- Осигурена здравна инфраструктура: близост (до 15 мин. пеша) до място за оказване на доболнична медицинска помощ и неотложна медицинска помощ;
- Осигурена образователна инфраструктура: близост (по възможност за достъп без използване на превозно средство) до детски градини и училища, където е възможно провеждането на интегрирано обучение и има изградена достъпна архитектурна среда;
- Осигурен достъп до социални услуги: близост (по възможност пешеходна) до социални услуги за дневна грижа (Дневен център за деца с увреждания) и / или консултативни услуги и услуги за рехабилитация (Център за социална рехабилитация и интеграция, услуги за двигателна рехабилитация, логопедичен кабинет и др.);
- Осигурена базисна обществена инфраструктура: магазини, поща, читалище и др.

2. Функционални изисквания за сградата и помещенията

2.1. Общи функционални изисквания

Сградата съответства на архитектурата на сградите в близост и да хармонизира на околната среда в района, където ще се изгражда.

- Сградата трябва да не се откроява и набива на очи като специална т.е. трябва да отговаря на общата архитектурна стилистика на околните сгради или на съвременното строителство в района, в който се изгражда;
- Сградата разполага с прилежаща територия, която се обособява като част от услугата;
- Сградата по възможност се проектира на един етаж, ако е необходимо изграждане и на втори етаж се осигурява архитектурна достъпност на помещенията на втория етаж за лица със затруднена мобилност;
- Сградата трябва да осигурява подходящи условия за живот на деца на различна възраст (условно между 3 -18 г.)

- Сградата и разположението на помещенията трябва да осигуряват домашна атмосфера и условия за живот в близки до семейните;
- Сградата осигурява възможност за обособяване на три групи, които има известна самостоятелност и лесен и осигурен достъп до общите за всички помещения;
- Сградата осигурява лични помещения, помещения за ежедневни дейности в малка група и помещения за общи занимания;
- Сградата осигурява лесно наблюдение от страна на персонала на обитателите и възможност за лесен достъп до всяко помещение;
- Осигурен е лесен достъп до външните прилежащи пространства;
- Прозорците се отварят по начин, който гарантира безопасност и възможност за проветряване.
- Бравите на вратите и ключовете на лампите се поставят на височина, позволяваща да се ползват от деца със затруднена мобилност;
- Вратите (вътрешни/външни) нямат прагове.

2.2. Изисквания за осигуряване на лично пространство

- Гарантира се лично пространство и лични вещи на обитателите;
- Стаите позволяват настаняване на две деца и възможност за разделяне на помещението (при необходимост);
- Стаите позволяват лесно преграждане с подвижни прегради при необходимост от осигуряване на самостоятелност;
- В стаите всяко дете разполага с места за съхранение на личните си вещи;
- стаята позволява освен да се спи в нея да се прекарва и време самостоятелно в други дейности, като например за самостоятелна подготовка на учениците, слушане на музика, игра и др.
- помещенията трябва да осигуряват комфорт и на деца с двигателни увреждания – да са осигурени условия, които позволяват самостоятелност в придвижването и преместването;
- стаята позволява да се променя и да се оформя според характера и вкуса на нейните обитатели.
- Ползвателите на услугата не трябва да прекосяват спални помещения, за да влизат в централните или санитарните помещения.

2.3. Изисквания към помещенията за общо ползване

- Общите помещения трябва да са лесно достъпни за деца с двигателни увреждания и затруднена мобилност;
- Разположението трябва да е просто, така, че ориентацията в него да е лесна;
- Разположението осигурява възможност всички деца да могат да се събират заедно и да имат лесен достъп до всички общи помещения без да преминават през стаите на други деца;
- Общите помещения за групите позволяват едновременно възможност за обособяване на заниманията (свободни дейности и игра) в тях, както и възможност за лесен преход към другите общи помещения. Тези групови помещения трябва да бъдат съобразени с обичайните занимания за различните възрасти – малки деца, начален курс на обучение, тийнейджъри и пр.

2.4. Изисквания към кухненското помещение и мястото за хранене

- Приготвянето на храна трябва да става при домашни условия;
- Същевременно помещението трябва да може да гарантира добро поддържане на хигиената;
- помещението трябва да бъде така разположено, че да позволява участието на децата в готвенето или наблюдаване на процеса на готвене (приготвяне на храна);

- помещението трябва да е удобно и директно свързано с мястото за хранене като едно общо помещение или непосредствено свързани ;
- мястото за хранене трябва да осигурява условия всички деца да могат да се хранят заедно и едновременно;

2.5. Изисквания към банята и санитарните помещения

- Баните и санитарните помещения трябва да са осигурени с подвижни душове, терморегулатори, които регулират топлината на водата, парпети, които позволяват самостоятелност и сигурност за ползвателите, допълнителна кушетка, за обслужване на децата, които са несамостоятелни и с проблеми в придвижването;
- Височината на мивките, ширината и височината на седалките на тоалетните трябва да са съобразени с ползването им от деца със затруднена мобилност и такива на инвалидни колички, трябва да са снабдени с парпети;
- достъпът на инвалидна количка до тоалетната и възможността за преместване от количката на седалката трябва да бъде съобразен;
- Крановете в баните, тоалетните и кухнята имат температурни релета.
- Да се осигури тоалетна (санитарно помещение) за персонала

3. Функционални изисквания към външното прилежащо пространство

- Оформлението хармонизира с околната среда, където се изгражда.
- Оформлението позволява провеждането на разнообразни занимания в пространството – самостоятелна игра и игра в група, разходки и свободно придвижване, занимания с градинарство, монтиране на съоръжения за игра.
- Зоната на озеленената площ, откритите площадки и съоръжения заема не по-малко от 40 % от общата площ на терена.
- Осигурен е лесен и непосредствен контакт с природната среда.
- Прилежащите части разполага с ограда, която по височина и материал не изолира сградата и прилежащите и пространства от останалите обекти в близост.
- Озеленяването гарантира възможността за визуално проследяване на местоположението на децата.
- Оформлението на прилежащите части е изготвено по начин, който позволява децата да го ползват за игра, като се осигурява настилка, която осигурява безопасност при игра на вън.
- Не се прилага етажирание и стълби, за да се осигури лесен достъп и преход и за деца със затруднена мобилност.
- Изходът откъм улицата е безопасен.
- Осигурено е поне едно място за паркиране на входа на сградата откъм улицата.

4. Функционални изисквания към обзавеждането

- Мебелировката трябва да осигурява домашен уют и комфорт.
- Да позволява вещите да се съхраняват в шкафове – както за личните вещи – гардероби, скринове, така и за общите вещи – бюфети, шкафове за книги, играчки и други предмети.
- Разположението да осигурява лесно преминаване през помещението и за деца със затруднена мобилност
- Мебелите да са съобразени функционално с функцията на помещението и с възрастовата група на децата, които ще го ползват.
- По възможност да се използват естествени материали.
- Да се избягват мебели, настилки, драперии и завеси, които позволяват събиране на прах и създават риск от алергии.

5. Функционални изисквания към специализираното оборудване

- Да има осигурени високи легла с твърд матрак (ортопедичен)
- Да има осигурени високи столове за хранене и такива, на които височината да може да се регулира. Столовете трябва да могат да осигурят участие на масата наравно с всички, сигурност и стабилност, на деца, които имат нужда от непрестанно поддържане.
- Осигурена кушетка в банята и поставки, на които да се разполагат необходимите за обслужването предмети.
- Осигурени стационарни или подвижни повдигащи устройства.
- Осигурен подвижен параван при необходимост да се осигури уединение.

6. Стандарти за качество

Сградата, където ще се предоставя услугата ЦНСТ, се проектира и строи в постоянни консултации с доставчика на услугата. При възможност, се съобразява предварително с особеностите на децата, които ще я ползват.

Сградата се строи, така че да е трайна – при проектирането се предвижда икономическа амортизация над 30 години и техническа амортизация над 50 години.

Аспекти като топлоизолация, звукоизолация и енергоспестяване, безопасност, сигурност задължително се взимат предвид при проектирането и строежа.

При проектирането се взима предвид, че сградата трябва да е подходяща за съответните етапи от живота на потребителите на конкретна социална услуга.

Необходимите видове помещения, разпределението и площта на помещенията са спазени.

Теренът, определен за изграждане на ЦНСТ, трябва да отговаря на изискванията на действащите норми за планиране на населените места (Правилник за планиране на населените места), санитарно хигиенните и екологичните норми.

На терена на жилището не се допуска разполагане на сгради и съоръжения, които не са свързани с неговата функция.

Сградата е архитектурно достъпна Наредба №7 от 22 декември 2003 г. за правила и нормативи за устройството на отделните видове територии и устройствени зони, която отчита изключенията за ниско строителство; Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания; Наредба № 4 от 21 май 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти.

Помещенията се проектират в надземните етажи. Ако са предвидени сутеренни етажи, там се разполагат складови и технически помещения (пералня, сушилня, склад, отоплителна инсталация). В другите случаи складовите и техническите помещения трябва да бъдат отделени от помещенията, които се обитават постоянно.

7. Стандарти за сигурност

Сградата е оборудвана с устройства за противопожарна безопасност съгласно Закона за МВР (чл. 112, ал. 2); Закона за устройство на територията (ДВ, бр. 1/2001 г., посл. изм. бр. 65/2004 г.), (чл. 169, ал. 1, т. 2); Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Закона за управление на кризите, Наредба 1 за номенклатурата на видовете строежи (ДВ, бр. 72/2003 г. - чл. 14, ал. 2).

Сградата е снабдена с известяваща противопожарна система и необходими пожарогасители, поставени на съответните места.

Електрическите контакти са обезопасени.

Крановете в баните, тоалетните и кухнята имат температурни релета.

ВиК инсталацията е устойчива на по-големи напрежения и дебит.

Сградата притежава достатъчно евакуационни изходи.

По възможност във всички помещения, където пребивават постоянно деца, се монтират системи за повикване, снабдени с леснодостъпен бутон за алармен сигнал. При невъзможност за изграждане на такава система при проектирането се предвижда нейното изграждане в бъдеще.

Изградена е система за охрана – СОТ, съгласно Приложение № 1 от Наредба № 7 за инженерно-техническите мероприятия за охрана на обектите (ДВ, бр. 57 от 1985 г.). Сключва се договор с лицензирана фирма за охрана – СОТ.

Избягват се зони с интензивно движение и шумови натоварвания, както и съседство с промишлени зони.

8. Технически стандарти

Електрическата система се проектира и инсталира в съответствие с Правилника за приемане на електромонтажните работи и Противопожарни строително технически норми ПСТН № 2.

Газовата система се проектира и инсталира в съответствие с Наредба № 4 от 20.02.1995 г. за контрол и приемане на системи за газоснабдяване в населените места и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ и с Наредба № 6 от 25.11.2004 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ. При наличие на газови отоплителни инсталации се сключва договор за обслужване и безопасност на съоръженията с лицензиран доставчик. Газовото съоръжение се поддържа от обучено за тази дейност лице.

ВиК системата се проектира и инсталира в съответствие с Основните изисквания при проектирането, изграждането и техническата експлоатация на водоснабдителните и канализационните (ВиК) системи и сградни инсталации, които са регламентирани в Закона за устройство на територията, Закона за водите, Закона за техническите изисквания към продуктите, Закона за камарите на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране, Закона за опазване на околната среда, както и в съответните им подзаконови нормативни актове.

Отоплителните, вентилационните и климатични инсталации се проектират и инсталират съгласно изискванията на "Норми за проектиране на отоплителни, вентилационни и климатични инсталации" – Бюлетин за строителство и архитектура кн. 6, 7 и 8 от 1968, изменения и допълнения, кн. 6-7 от 1993 г.

Топлоизолацията, енергоспестяването и звукоизолацията се проектират и изпълняват, както следва:

- Топлоизолация и енергоспестяване: съгласно Наредба № 7 за топлосъхранение и икономия на енергия в сгради и НАРЕДБА № 1, от 5 януари 1999 г., за проектиране на топлоизолацията на сгради.
- Звукоизолация: Наредба №4/06 за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите.

Радиаторите са оборудвани с термостати.

Сградите са оборудвани с външно осветление (Наредба N:6 и Стандартите за осветеност).

Сградите са оборудвани с домофон, телефонен пост и осигурени с интернет връзка.

Спалните, всекидневните, трапезариите и кухните са оборудвани с прозорци, които могат да се отварят. Прозорците се проектират в съответствие със Закона за устройство на територията и подзаконовите нормативни актове. От външната страна на прозорците се поставят прегради против насекоми, а когато е необходимо и прегради за обезопасяване и сигурност на потребителите на услугата (на прозорците в надземните помещения). Прозорците и другите отвори се изграждат по начин, който не създава условия за събиране на прах и отпадъци.

Санитарните помещения се проветряват механично /с вентилационна система/.

Сградите се изготвят съобразно стандарти за осветеност, съгласно БДС 1786 – 84 – “Осветление – естествено и изкуствено”.

Сградите нямат прагове. Праговете в санитарните помещения са с максимална височина 2 см.

При проектирането на сградата се спазват изискванията на Наредба № 3 на Министерство на здравеопазването за пределно допустими концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради (ДВ, бр. 17 от 1984 г.).

Откритите площадки и съоръжения се изпълняват с материали и покрития, устойчиви на атмосферни влияния.

Ключовете за осветлението и контактите са на височина за достъп от инвалидна количка.

Широчината на всички коридори и врати по пътя на движение са съобразени с широчината, необходима за преминаване на инвалидна количка.

Всички врати и радиатори са обезопасени. Навсякъде по всички коридори и там, където е необходимо, има ръкохватки и парапети.

Обзавеждането няма детайли с остри ръбове.

Таваните и прикрупените към тях висящи конструкции и инсталации са изработени от материал и монтирани по начин, който не допуска натрупване на замърсяване, кондензация на пари, поява на нежелани плесени или падане на частици.

Повърхностите на местата, където се работи с храни и по-специално тези, които са в контакт с храни, се изработват от материали, които позволяват лесно почистване (гладка повърхност, покритие от не корозивни и не абсорбиращи материали).

Подовите настилки и стените са изработени от материал, който дава възможност да се поддържат в добро състояние, позволява лесно почистване и дезинфекция.

9. Стандарт за площта

Стандартите за площ на помещенията се изчисляват за всяко помещение. Изчисленията са представени като съотношение квадратни метра: потребител на услугата. Когато потребителят на услугата е със затруднена мобилност, се предвижда допълнителна площ, която се прибавя към изчислената квадратура на един потребител.

	Помещение	Кв.м на потребител	Допълнителна площ при затруднена мобилност
1	Спалня	9 м ²	4 м ²
2	Трапезария	7 м ²	4 м ²
3	Кухня	2 м ²	3 м ²
4	Баня/санитарно помещение	1,5 м ²	2,5 м ²
5	Всекидневна	4 м ²	2,5 м ²
6	Складово помещение	2 м ²	2,5 м ²
7	Външно складово помещение	3 м ²	1,5 м ²
8	Пералня	1,5 м ²	0
9	Стая за дежурен възпитател	3 м ² (общо)	3 м ² (общо)
10	Тераса	5 м ²	3 м ²
11	Градина	9 м ²	0
12	Санитарен възел за персонала		